

ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಹಕರಿಸುತ್ತ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿಗಂತ ತುಸು ದೊಡ್ಡದಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಹೂಜಿಗೆ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪು ತುಂಬುತ್ತಿವೆ. ಸೊಪ್ಪು ತುಂಬಿದ ಹೂಜಿ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಮಾಸಿದ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಪೇಟ ತೊಡಿಸಿ, ಅದರ ತಿಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಿಂಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕಾಣಿಸಿ, ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಇಬ್ಬರ ಬಾಯಿ ಸರತಿಯಂತೆ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿ ದಮ್ಮೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಪೇಟದಿಂದ ಹೊರಟ ದಟ್ಟ ಹೊಗೆ ಆಸ್ತಾದಿಸುತ್ತ ಇಬ್ಬರೂ ಮೈ ಮರೆತಿರುವರು. ಹೂಜಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪೇಟದಿಂದ ಹೊರಟ ಹೊಗೆ ಗಂಟಲು ಬೇದಿಸಿ ಇಬ್ಬರ ಎದೆ ಗೂಡ ಸೇರಿತು.

ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೆ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೊಗೆ ಉಲುಪಯ್ಯಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಎಂಬ ಕುರುಹು ಅದರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಗೆ ಕುಡಿ ಕುಡಿದು ಬಿಳಿ ಮೀಸೆ ಬಣ್ಣಗಟ್ಟಿದೆ. ಎದೆಗೂಡು ಹೊಕ್ಕೆ ಭಂಗಿ ಹೊಗೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ; ಹಿರಿತಲೆಗಳ ಮೈ ಬಿಸಿಯಾಗಿಸಿ ಒಳ ಹೊರಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಮೋಡದಂತೆ ತೇಲಾಡಿ ಬುಡ್ಡೆಯನ ಬುಡವನ್ನೇ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿತು. ಹೊಗೆ ಕಾಟ ತಾಳದ ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀವಜಲ ಕಣ್ಣಿಂದ ಹೊರಟು ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದ ಕೆನ್ನೆ ತೊಗಲ ಗೆರೆಗಳ ತಟಾಡು ಸೊಂಪಾದ ಗಡ್ಡದಲಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಸಾಲದೆ ಅರೆದೆಗೆದ ಬಾಗಿಲ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಕೇಳಿತು. ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಸಿ ಸೌದೆ ಊದ್ರ ಎದುರಾಯಿತು. ಕಿಟಕಿ ಇಲ್ಲದ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೊಗೆ ಸೇರಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಲುಪಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಗಾಬಮ್ಮನ ಮೂಳೆ ಮಾಂಸದ ತಡಿಕೆಯಂತೆ ಎದೆಗೂಡ ಸೇರಿತು. ಮುಪ್ಪರಿದ ಗಾಬಮ್ಮನ ಸಡಿಲಾದ ಎದೆಗೂಡ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಮಾಳಿಗೆ ಎಗರಿಸುವಂತೆ ಕೆಮ್ಮು ತರಿಸಿತು. ಗಾಬಮ್ಮ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಹೊತ್ತಿಳವ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೂ ಗಂಡ ಕೊಟ್ಟ ಕ್ವಾಟ್ಟೆ ಸಹಿಸಿ ಸಾಕಾಗಿದ್ದಳು. ಗಂಡನ ಅಂಗಾಂಗ ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳದ ನಿಜವನರಿತಳು. ಇತ್ತಿತ್ತಲಿಗೆ ಎದುರು ಮಾತಾಡುವ ಧೈರ್ಯ ಬರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಳು. ಹೊಗೆ ತಂದ ಕೆಮ್ಮಿನ ಕಾಟ ತಾಳದೆ ಗಂಡನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು; ಹಜಾರ ದಾಟಿ ದಾರಿ ಹೋಕರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಗದರಿಸಿ:

‘ಕಟ್ಟಂಡಾಗ್ಗಿಂದ ಹುರಿಯ ಬಾಂಡ್ಲೆಗಾಕಿ ಹುರ್ದಂಡ್ ತಿಂದ. ಮಸಾಣ್ಣೋಗ ವಯಸ್ಸಾದ್ರೂ ಕ್ವಾಟ್ಟೆ ಕೊಡದ್ ಬಿಡ್ಲಿಲ್ಲ ಈ ಮೂಳ. ಇವನ್ ನಾಲ್ಕೆ ಸೇದೋಗ್ ಎನ್ನತ್ತ ಅರೆದೆಗೆದ ಬಾಗಿಲು ದಡಾರೆಂದು ತೆಗೆದು ಉರಿಗಣ್ಣಾದಳು. ಹೊಗೆ ಕುಡಿದ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಧಾರಾಕರಿಸಿ ಗಂಡನ ಮುಕ್ಕುವಂತಾದಳು. ಬೆಂದ ಹುರಿ ಬಾಡಿನ ತಟ್ಟೆ ಗಂಡನ ಕಡೆ ತಳ್ಳಿ ದಡಕ್ಕೆಂದು ಬಾಗಿಲು ನೂಕಿ ಹಿಡಂಬಿಯಂತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ, ‘ತಿಂದ್ ಸಾಯಿ, ರಾತ್ರೆಯ ಸಾಯಂಗೆ ಕೆಮ್ಮಿದ್ರೂ ಭಂಗಿ ಸೇದಾದ್ ಬಿಡ್ಲಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ದುರ್ಗಿಯಂತೆ ದುರುಗುಟ್ಟಿದಳು. ಉಲುಪಯ್ಯನ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದ ತೊಗಲು

ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಕೋಲೆತ್ತಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸೋಲೊಪ್ಪಿದಂತಿತ್ತು. ಬತ್ತಿದಂತಾದ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ ದುರುಗುಟ್ಟಲು ಸಹಕರಿಸದೆ ಅವಳ ಸವಾಸ ಬೇಡೆನ್ನುವಂತಾಯಿತು. ಭುಜ ಬಲದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದ ಉಲುಪಯ್ಯ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತೊದಲುತ್ತು.

‘ಏ ಗರ್ರಿ ನಾನದ್ದು ನೆಟ್ಟಿರಲ್ಲ ನೋಡು. ಎಲಾ ಹೆಂಗ್ಗೆ ನನ್ ನೆಳ್ಳೆ ಹೆದರಿದ್ದೋಳ್ ಎದುರುತ್ತ ಕೊಡಂಗಾದ. ಆಹಾ... ಆತ್ ಬಿಡೂ ನಿಂಗೂ ಒಂದ್ವಾಲ’ ಎಂದು ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಾನೆ ಮರುಗುವಂತಾಯಿತು.

‘ಆಂ... ಅಹಹಾ... ಏನ್ ಏನಂದೆ ಗಂಡ್, ಏಲಕ್ ಕುಂತ್ರೆ ಎದೋಳ್ವಾಗ್ಗೆ ತಟಾಡೋನು ಅದೆಂಗ್ ಎದ್ದೋಳ್ವಿ ಏಳ್ ನೋಡೆ ಬಿಡ್ಲೀನ್ ನಿನ್ನಾಸನ್ ಎಂದ ಗಾಬಮ್ಮ ಮಾರುತ್ತರವಾದಳು. ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಸಾಯ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಕೇಳಿಸದವನಂತೆ ಉಲುಪಯ್ಯ, ಹುರಿ ಬಾಡಿನ ತಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದು ನಡುಗುವ ಕೈಯಿಂದ ತುಂಡ ಬಾಯಿಗಿರಿಸಿದ. ಇರುವ ಒಡ್ಡಿ ಮೂಗಾಳು ಹಲ್ಲುಗಳ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಿಸಿದ. ಅರೆ ನುರಿತ ಬಾಡ ಇದ್ದಂತೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತ ಅನುಭವದ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದ.

ಹಿರಿ ತಲೆಗಳು ಆಗಿನ್ನೂ ದನ ಕಾಯೊ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗರು. ವರ್ಷೋಬತ್ತು ಕಾಲ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿದ ದನ ದಣಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಹೊಂಡ ಬಿದ್ದ ಹಳ್ಳದ ನೀರಲ್ಲಿ ಮೀನಿಡಿವ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಾರಿಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಅದರ ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಕಾಡು ಕಡಿದು ಭೂಮಮ್ಮನ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ ಬಟಾ ಬಯಲಾಯಿತು. ಆಕಾಶದತ್ತರ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದ ಹಿರಿ ಮರ ಕಿರಿ ಮರಗಳ ಬುಡ ಸವರಿ ಬೆತ್ತಲಾಯಿತು. ಕೊಂಬೆ ರೆಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕೆ ಪುಕ್ಕ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡವು. ಆಕಾಶ

ಇನ್ನೇನು ಮೂರೇ ಗೇಣಿರುವಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಜೀರಿಗೆ ಮಾವಿನ ಮರ ಧರೆಗುರುಳುವಾಗ, ಊರ ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ‘ಅಯ್ಯೋ’ ಎಂದಂತಾಗಿ ತಲೆಯೊಪ್ಪಿಸಿತು. ಜೀರಿಗೆ ಮಾವಿನ ಮರದ ಗೋಳಿನ ಶಾಪವೆಂಬಂತೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಕೆರೆ ಏರಿ ಇಬ್ಬಾಗವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಕಾಯಕರಿಗೆ ಸವಾಲಾಯಿತು. ಕೆರೆ ಏರಿ ಕಟ್ಟಿದಷ್ಟೂ ಒಡೆದು ಹೋಳಾಗಲು ಊರಮ್ಮನ ಮುನಿಸೆಂದು ಜನ ಕೈ ಮುಗಿದು ಅವಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಅಪರೂಪದ ಜಾತ್ರೆಯೆಂದು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಕುರಿ ಕೋಣಗಳ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಏರಿ ಹರಿವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಗಾರ ಅರೆದು ಕಲ್ಲಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಬಲಿ ಪಡೆದ ಊರಮ್ಮ ಶಾಂತವಾದಳೆಂದು, ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆ ಮುಂದೆ ಊರಮ್ಮನ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಕಟ್ಟಿದ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಊರಮ್ಮನ ಕೂರಿಸಿ ಕಣಿವೆಮ್ಮ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.

ಜಾತ್ರೆ ಮುಗಿದ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾಯದಂಥ ಮಳೆ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿದ ಕೆರೆ ತುಂಬಿ ಬಯಲೆಲ್ಲ ಹಸಿರಾಯಿತು. ಕೆರೆ ತುಂಬಲು ಕಣಿವೆಮ್ಮನ ಮೈಮೆಯೆಂದು ಊರ ಜನ ಮರಿ ಜಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ, ಅಸೆದವನ ಕರೆಸಿ ಅವಳ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿಸಿದರು. ಅದರ ಹಿಂದಿದೆ ಬರಗಾಲ ಸಾಲಾಗಿ ಬಂದು ಕೆರೆ ತುಂಬುವುದಿರಲಿ; ವರ್ಷೋಬತ್ತು ಕಾಲ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿಹಳ್ಳ ಬರಿದಾಗಿ ಬೆಂಗಡಾಯಿತು. ಊರ ಜನ ಮುಗಿಲು ನಂಬಿದರೆ ಬದುಕು ಸಾಗದೆಂದು ಭೂಮಮ್ಮನ ಒಡಲು ಬಗೆದು ನೀರು ತೆಗೆವ ಸಾಹಸಕ್ಕಳಿದರು. ಮೂರಾಳು ಆಳದ ಬಾವಿ ತೋಡಿ ಜಲರಾಶಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿಯಿಂದ ಗಂಗಮ್ಮನ ಎತ್ತಿ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹರಿಸಿ ಕಬ್ಬು ಕಡೆ ಬೆಳೆದರು. ಹಿರಿತಲೆಗಳ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ತೋಡಿದ ಬಾವಿ ಜಲಬತ್ತಿ ಕಾಣೆಯಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಗಂಗಮ್ಮನ ಮುಖ ಕಾಣಲು ಮೂರಾಳಿಗೆ ಬದಲು ಆರಾಳು ಆಳದ ಬಾವಿ ತೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿ ಹೊಲವ ನೈಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲದಾಗಿ ಮಣೆಗಾರರು ಊರು ಬಿಟ್ಟರು. ಬಿಟ್ಟಿ ಚಾಕರಿ ತುತ್ತಿನ ಚೀಲ ತುಂಬಿಸಿದೆಂಬ ಸತ್ಯವರಿತು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹಟ್ಟಿಯೇ ಕೆಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿ ಮಲ ಹೊರುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿತು. ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಅಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲೆ ಬಾನಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳೆ ತುಕ್ಕಿಡಿದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿತು. ಬಂಧು ಬಳಗವಿಲ್ಲದ ತೌರಿಗೆ ಬರನೆಂದು ಗಂಗಮ್ಮ ಗೌಡರ ಆರಾಳು ಆಳದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಚಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದಳು. ಹಟ ಹಿಡಿದ ಗೌಡರು ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಕಮಲಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದ ಕರೆಂಟ್ ಕಂಬಗಳ ಚನ್ನಂಗಿದುರ್ಗಕ್ಕೂ ಎಳೆತಂದರು. ಗೊಲ್ಲೇರಿ ಒಳಗೊಂಡು ಸುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗೆ ತಂತಿ ಹರಡಿದರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೂ ಟುಮೆಕೆಪುರದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಬಂದು ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತಲೂ ಬೀದಿಗೆ ಬೆಳಕು ತಾರಲು ಕಾರಣರಾದ ಗೌಡರು ಚನ್ನಂಗಿದುರ್ಗ ಸುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಗೀರಥರೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದರು.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: feedback@sudha.co.in